

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕСТІВ НА МОТИВАЦІЮ

Вінницький національний технічний університет;

***Анотація** Тести інтелекту спрямовані на оцінку рівня інтелектуального розвитку. При вузькому трактуванні поняття «інтелект» застосовуються методики, що дозволяють оцінити тільки розумові (мислительні) особливості людини, її розумовий потенціал.*

Ключові слова:

***Abstract** Intelligence tests designed to assess the level of intellectual development. In a narrow interpretation of the concept of "intelligence" methods used to assess just thinking (thoughtful) the particular person, his mental capacity.*

Keywords:

Вступ

При широкому розумінні категорії «інтелект» застосовуються методики, що дозволяють характеризувати на доповнення до мислення інші пізнавальні функції (пам'ять, просторове орієнтування, мову та ін.), а також увагу, уяву, емоційно-вольовий та мотиваційний компоненти інтелекту. Вимірюванню в тестах інтелекту підлягає як понятійне (словесно-логічне), так і образне і наочно-дієве (предметне) мислення [1].

Результати дослідження

В рамках об'єктивного підходу діагноз виноситься на підставі інформації про особливості виконання діяльності і її результативності. Ці показники в мінімальному ступені залежать від уявлень досліджуваного про себе (на відміну від суб'єктивних тестів) і від думки особи, що проводить тестування та інтерпретацію (на відміну від проектних тестів). Залежно від предмета тестування існує наступна класифікація об'єктивних тестів:

- тести особистості;
- тести інтелекту (вербальні, невербальні, комплексні);
- тести здібностей (загальних і спеціальних;)
- тести креативності;
- тести досягнень (тести дії, письмові, усні).

Стандартність - тестова методика проходить стандартизацію, за підсумками якої одержувані дані повинні відповідати закону нормального розподілу або ж нормі соцікультурного характеру. Відповідно до нормами формуються діапазони значень розмовляючи нам про силу виразності досліджуваної ознаки.

Надійність - властивість тесту давати при повторному вимірі близькі результати. Надійна методика дає подібні результати незалежно від пори року чи статі експериментатора, впливу подібних фонових чинників, має зводиться до мінімуму самої методикою, що визначає її надійність.

Розрізняють тести вербальні і невербальні, це від цього, представлений чи ні у тісті мовної компонент. Так, тест на словниковий запас — вербальний, невербальний — тест, вимагає певних дій як відповідь.

Группові і індивідуальні тести вирізняються тим, що з груповому тестуванні досліджується група піддослідних. Тести здобутків і традицій особистісні тести різняться з урахуванням того, які з властивостей особистості піддаються тестуванню.

Тести досягнень — це тести успішності, тести творчих спромог, тести здібностей, сенсорно-моторні тести та, звісно, тести інтелекту.

Особистісні тести — це тести на установки, характерологіческие тести, інтереси, темперамент і мотиваційні тести. Однак що, що це досить схематично, можливі певні відхилення.

Проективні тести внаслідок дають, яка може розцінити як "правильний" чи "не правильний", а мають дати вільний відповідь, тобто. може бути такий спосіб побудови тестового завдання, у якому випробовуваний повинен мати відповідь "з голови", а чи не вибирати його з заданого списку.

Прості складні тести різняться тим, що складаються з кількох самостійних подтестов, з кожного з яких має бути отримано відповідь, у своїй вираховується загальна оцінка. Що стосується сполуки кількох одиничних тестів утворюється тестова батарея чи пакет тестів.

Спочатку тести було створено виявлення розумово відсталих індивідів. Надалі їх набули поширення в клініці при диференціальній діагностиці психічних відхилень, виявленні наслідків травм нервової системи, обстеженні правопорушників, на осіб із емоційними та інші видами розладів.

Мотив — це спонукання до діяльності, пов'язані із задоволенням потреби суб'єкта, це також причина, що є підґрунтям для обрання певних дій і вчинків, сукупність зовнішніх і внутрішніх умов, що активізують суб'єкта. Термін «мотивація» є ширшим поняттям, аніж «мотив». У сучасній психології слово «мотивація» використовують як таке:

- 1) визначення системи факторів, що детермінують поведінку (зокрема: мета, потреби, мотиви, наміри, прагнення та ін.);
- 2) характеристику процесу, що стимулює й підтримує поведінкову активність на певному рівні.

Мотивація — це сукупність причин психологічного характеру, що пояснюють поведінку людини, спрямованість і активність цієї поведінки.

Мотив (на відміну від мотивації) — це те, що належить самому суб'єктові поведінки, є його стійкою особистісною властивістю, що зсередини спонукає до здійснення певних дій.

Мотиви можуть бути усвідомленими й неусвідомленими. Усвідомленим мотивам належить провідна роль у формуванні спрямованості особистості. Відповідно, мотивація також може бути свідомою та несвідомою.

Можна виділити дві функції психологічної діагностики - наукову і практичну.

Психодіагностичні методи та методики застосовуються в різних сферах практичної діяльності людини. Перелічимо деякі з них:

1. Однією з основних є сфера освіти і виховання. Психологічна діагностика виступає як обов'язковий етап і засіб вирішення багатьох практичних завдань, що виникають у дитячих виховно-освітніх установах. Серед них слід вказати такі, як:

- ◆ контроль за інтелектуальним і особистісним розвитком учнів;
- ◆ оцінка шкільної зрілості;
- ◆ виявлення причин неуспішності;
- ◆ відбір у школи і класи з поглибленим вивченням певних предметів;
- ◆ рішення проблем важких дітей (з поведінкою, що відхиляється, конфліктних, агресивних і пр.);
- ◆ професійна орієнтація та ін

2. Психодіагностика активно використовується в області медицини, зокрема в психіатричних та неврологічних клініках. Діагностичні методи дослідження психологічних особливостей пацієнтів цих клінік розглядаються як допоміжні, підпорядковані завданням і інтересам клініки. Ці методи розробляються і розвиваються в рамках особливих галузей психології-патопсихології і нейропсихології.

3. Ще одна область практичного застосування психодіагностики - психологічне консультування, метою якого є надання допомоги у вирішенні тих чи інших психологічних проблем.

4. Психодіагностика широко використовується для вирішення проблем, що відносяться до сфери трудової діяльності. Це проблеми професійного відбору, професійного консультування, організації професійного навчання, оптимізації професійної діяльності за рахунок раціонального розподілу кадрів, виявлення причин браку, виробничого травматизму та ін. Роль психодіагностики в роботі психолога, пов'язаного з будь-якою професійною сферою, змінюється в залежності від типу професії, але вона повинна бути обов'язковим етапом, який виконує найважливішу функцію - допомогти кожному знайти своє місце у сфері праці та стати в обраній роботі професіоналом високого рівня.

5. Практичне застосування психодіагностики набуло широкого поширення в проведенні судово психологічних експертизи. Робота психолога - судового експерта вимагає не тільки володіння діагностичними методами та методиками, а й знання в області доль-но-психологічної та психіатричної експертизи.

6. Крім перерахованих сфер практичної діяльності людей, які традиційно мають потребу у використанні психодіагностики, її методи все частіше знаходять застосування в армії, міліції, спорті, в комерційних структурах, для підвищення ефективності управлінської та групової діяльності людей і т. д.

Типи діагностичних методик: кошти, які має сучасна психодіагностика, за своєю якістю підлягають поділу на дві групи:

- 1) формалізовані методики;
- 2) методики малоформалізовані.

До формалізованим методик відносяться:

- ◆ тести;
- ◆ опитувальники;
- ◆ методики проективної техніки;
- ◆ психофізіологічні методики. Для них характерні:
- ◆ певна регламентація;
- ◆ об'єктивізація процедури обстеження або випробування (точне дотримання інструкцій, суворо визначені способи пред'явлення стимульного матеріалу, невтручання дослідника в діяльність випробуваного й ін);
- ◆ стандартизація (тобто встановлення однаковості проведення обробки та представлення результатів діагностичних експериментів);
- ◆ надійність;
- ◆ валідність.

Ці методики дозволяють зібрати діагностичну інформацію у відносно короткий термін і в такому вигляді, який дає можливість кількісно і якісно порівнювати індивідів між собою.

До малоформалізованим методикам слід віднести:

- ◆ спостереження;
- ◆ бесіду;
- ◆ аналіз продуктів діяльності.

Ці методики дають дуже цінні відомості про досліджуваного, особливо коли предметом вивчення виступають такі психічні процеси та явища, які мало піддаються об'єктивізації (наприклад, погано усвідомлювані суб'єктивні переживання, особистісні смисли) або є надзвичайно мінливими за змістом (динаміка цілей, станів, настроїв і т. д.).

Висновки

Результати дають інформацію про перцептивний стиль особистості, визначальним показником якого автори тесту вважають «полі-залежність» або «полі-незалежність».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Усе про мотивацію / А. Г. Дербеньова. Режим доступу до сторінки : http://osnova.com.ua/preview/book/3305/%D0%B7%D0%BF%D0%BA15%20Use_pro_motyvatsiju1.pdf.
2. Аванесов В.С. Тести в соціологічному дослідженні / Аванесов В.С. – М.: Наука, 2005. – 157 с.
3. Тализіна Н.Ф. Педагогічна психологія: Психодіагностика інтелекту / Тализіна Н.Ф., Карпов Ю.В. – М.: Вид-во МДУ, 2005. – 204 с.

Марі Лорена Малдонадо Де Ханон — студент групи МА-15м, факультет радіотехніки зв'язку та приладобудування, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: tabamarie_18@hotmail.com;

Науковий керівник: *Коваль Леонід Григорович* — к. техн. наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.